

God livskvalitet for alle

Et nytt mål og drivkraft for samfunnsutviklingen?

Heidi Marie Nilsen, avdeling levekår i HelseDirektoratet
Include årskonferanse 1.-2. november 2023

Det jeg skal snakke om i dag

Hva er livskvalitet?

Hvorfor bør myndigheter være opptatt av livskvalitet?

Internasjonal utvikling og interesse: Wellbeing Economy

Livskvalitetsarbeid i Norge: fra kunnskap til handling med nasjonal livskvalitetsstrategi

Hva er livskvalitet?

Kjennetegn ved livskvalitetsbegrepet

- **Hvordan vi har det – hva som gir oss mening og verdi**

- **Vektlegger ikke-materielle faktorer**

Utvider velferdsbegrepet til å handle om noe mer enn materiell levestandard

- **Handler om mål fremfor midler**

Livskvalitet er det som «virkelig betyr noe»

- **Holistisk**

Opptatt av helheten i menneskers liv

- **Mer subjektivt orientert enn levekårsbegrepet**

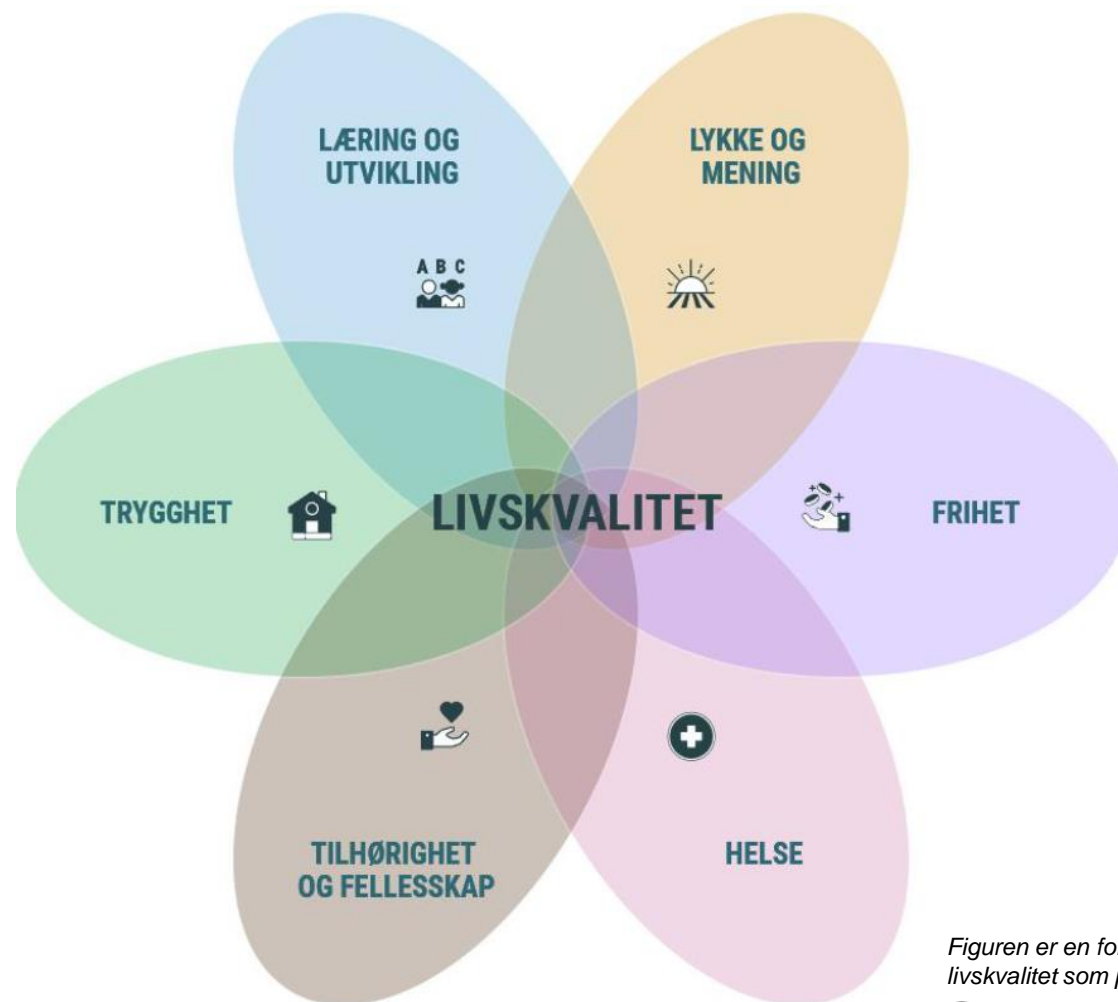
Livet sett innenfra

- **Normativt begrep**

Ikke noe entydig vitenskapelig svar

Livskvalitet handler om *verdier*

Figuren er en foreløpig versjon og er lånt fra utkast til en rapport om livskvalitet som publiseres av SSB senere i høst

Hvordan forstår vi livskvalitet i Norge?

Livskvalitet

NB! Selv-
rapportering

Subjektiv livskvalitet

Objektiv livskvalitet

Kognitiv

Tilfredshet med livet og viktige livsområder (bl.a. tilfredshet med psykisk og fysisk helse)

Affektiv

Tilstedeværelse av positive og negative følelser

Eudaimonisk

Fungering og behovstilfredsstillelse (f.eks. mening, engasjement, tilhørighet)

Sentrale sider ved livssituasjonen og ytre betingelser (for eksempel fysisk og psykisk helse, økonomi, arbeid og utdanning, fritid, nærmiljø)

Jf. Nasjonale anbefalinger for måling av livskvalitet ([Helsedirektoratet og FHI, 2018](#))

Modell inspirert av Vestfold og Telemark FK, mai 2022

**Hvorfor bør myndigheter være
opptatt av livskvalitet?**

Hvorfor bør myndigheter være opptatt av livskvalitet?

- **Berører politikkenes kjerne og forener mål og sektorer**

Hvordan fordele verdier i et samfunn for at innbyggerne skal ha et *godt liv*. Noe som forener på tvers av politikkområder og samfunnssektorer.

- **Nyttig utgangspunkt for politiske strategier og prioriteringer/styringsverktøy**

Fange opp forhold av betydning for å fremme gode liv, og hindre lidelse. Hva er verdifullt i seg selv, hva er mål og hva er midler? Da behøves kunnskap om hvordan mennesker opplever sine liv.

- **Bidra til å besvare sentrale spørsmål i offentlig debatt**

Blir livet bedre, og på hvilke områder? Er det noen som får det verre, eller blir hengende etter? Hvordan påvirker samfunnsutviklingen befolkningens opplevelse av livet? For eksempel krig, klima, pandemi...

- **Viktig for bærekraften i et samfunn og kan brukes som kompass i en bærekraftig omstilling**

En befolkning med høy livskvalitet har god helse, lever lenge, står lenge i arbeid og er produktiv. Livskvalitet gir kunnskap om hvilke verdier det er viktig at samfunnet verner om og fremmer i en bærekraftig omstilling av samfunnet: hva kan vi gi avkall på, uten at livskvalitet forringes?

- **Følge opp internasjonale forpliktelser**

Norge skal rapportere om livskvalitet til internasjonale organer (WHO Health 2020; FNs bærekraftsmål nr. 3: «..fremme livskvalitet for alle»)

Internasjonal utvikling og interesse

Fremspring av «Wellbeing Economy»

Begynnelsen...

- President Johnson, 1964:

«The Great Society is a place where men are more concerned with the quality of their goals than the quantity of their goods.»

- Presidentkandidat R. Kennedy, 1968:

“GDP measures everything in short, except that which makes life worthwhile.”

[Great Society Speech | Teaching American History](#)

[Remarks at the University of Kansas, March 18, 1968 | JFK Library](#)

Stiglitz-kommisjonen 2009

- Anbefaler myndigheter å skifte fokus fra å måle økonomisk produksjon til å måle folks livskvalitet
- Trekker frem viktigheten av å:
 - Se livskvalitet i et bærekraftsperspektiv → ikke bare for nåværende generasjon
 - Se på hvordan livskvaliteten er sosialt fordelt i en befolkning
 - Måle både subjektive og objektive komponenter

Document de travail
de **OFCE**

THE MEASUREMENT OF ECONOMIC PERFORMANCE
AND SOCIAL PROGRESS REVISITED

OFCE

N° 2009-33

DECEMBER 2009

Professor Joseph E. Stiglitz
Chair, Columbia University

Professor Amartya Sen
Chair Adviser, Harvard University

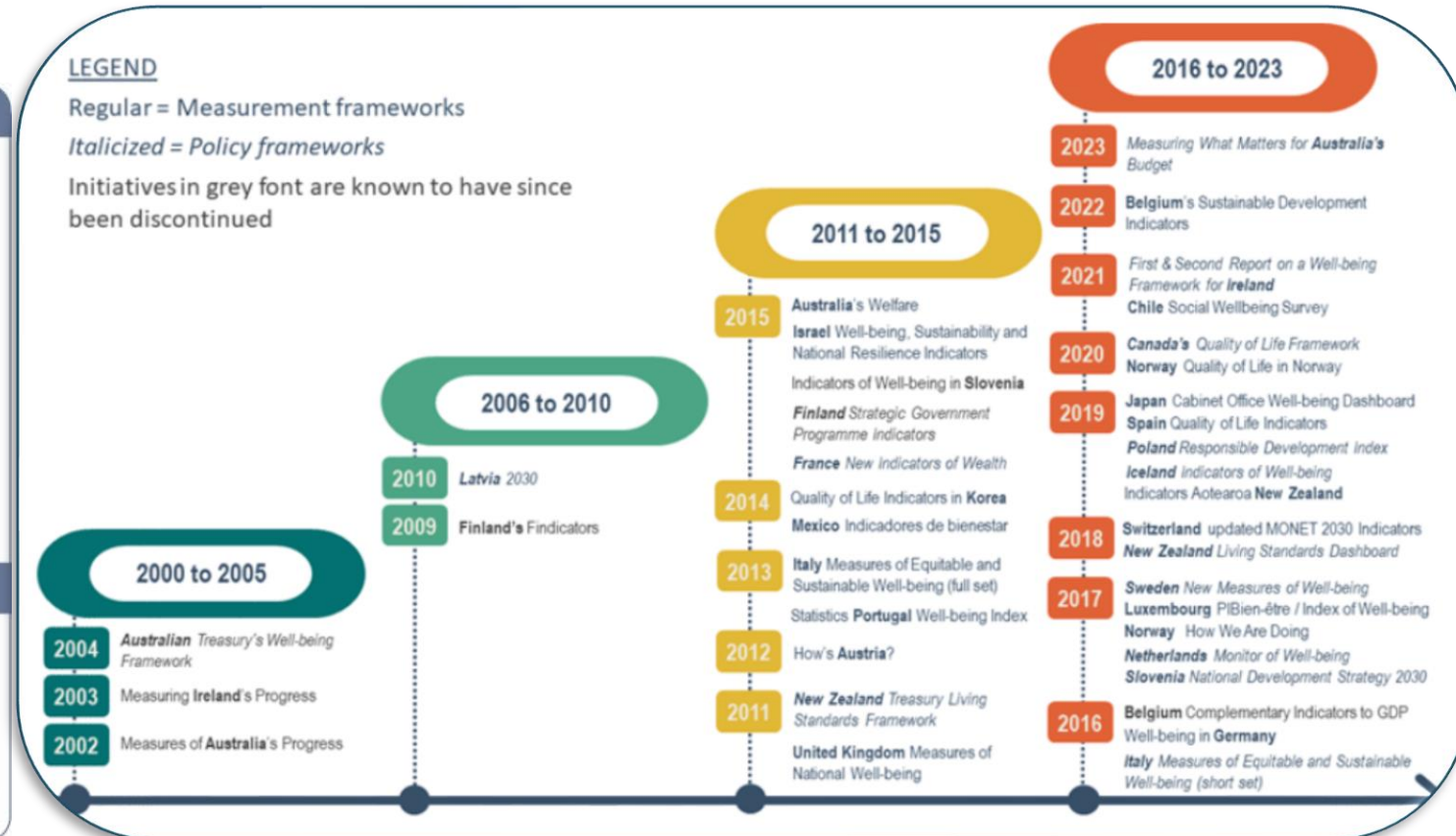
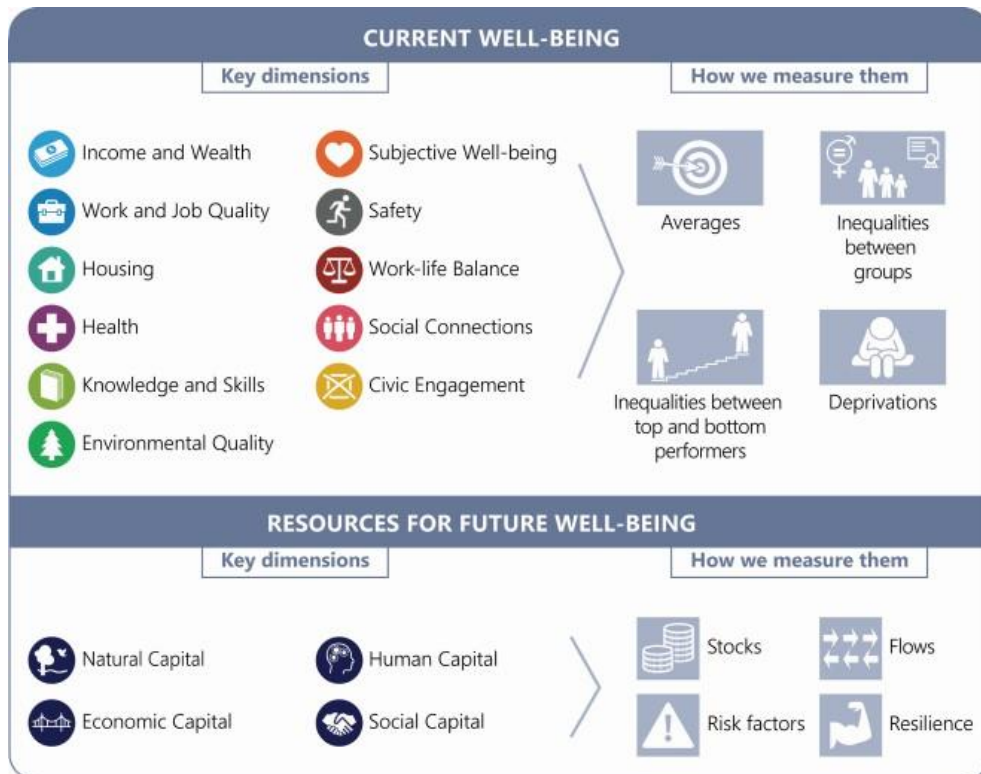
Professor Jean-Paul Fitoussi
Coordinator of the Commission, IEP

OFCE - Centre de recherche en économie de Sciences Po
69, quai d'Orsay - 75340 Paris Cedex 07 - Tél/ 01 44 18 54 00 - Fax/ 01 45 56 06 15
www.ofce.sciences-po.fr

Livskvalitet skyter fart som mål for samfunnsutviklingen

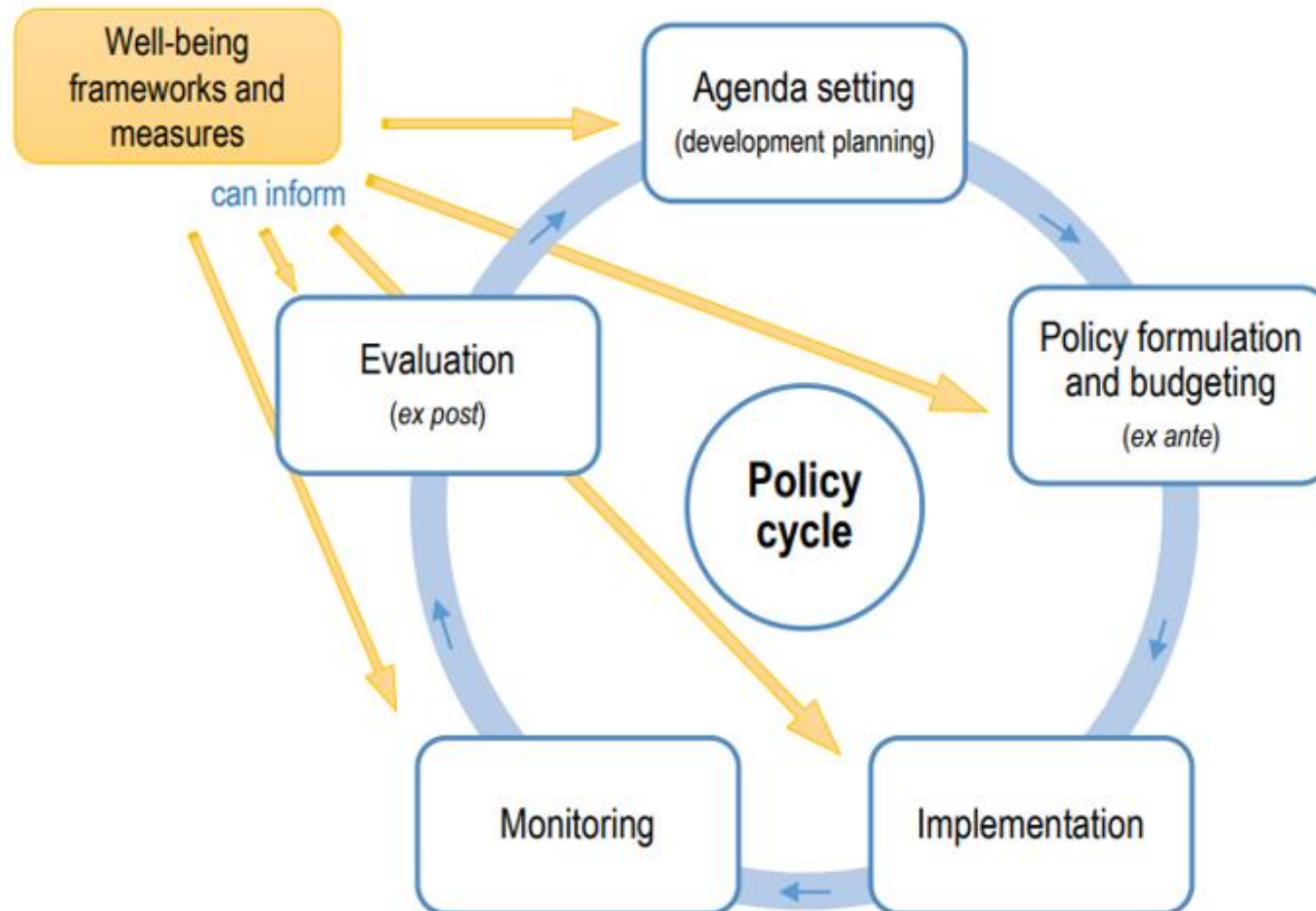

[Measuring Well-being and Progress: Well-being Research - OECD](#)

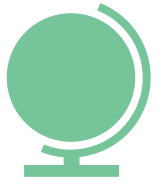
... mer enn to tredjedeler av OECD-land har utviklet indikatorrammeverk som har et bredt perspektiv på velferd og livskvalitet

... men hvordan kan livskvalitet påvirke beslutninger?

[OECD, 2021](#)

Mange land utforsker nå 'Wellbeing Economy' (WBE)

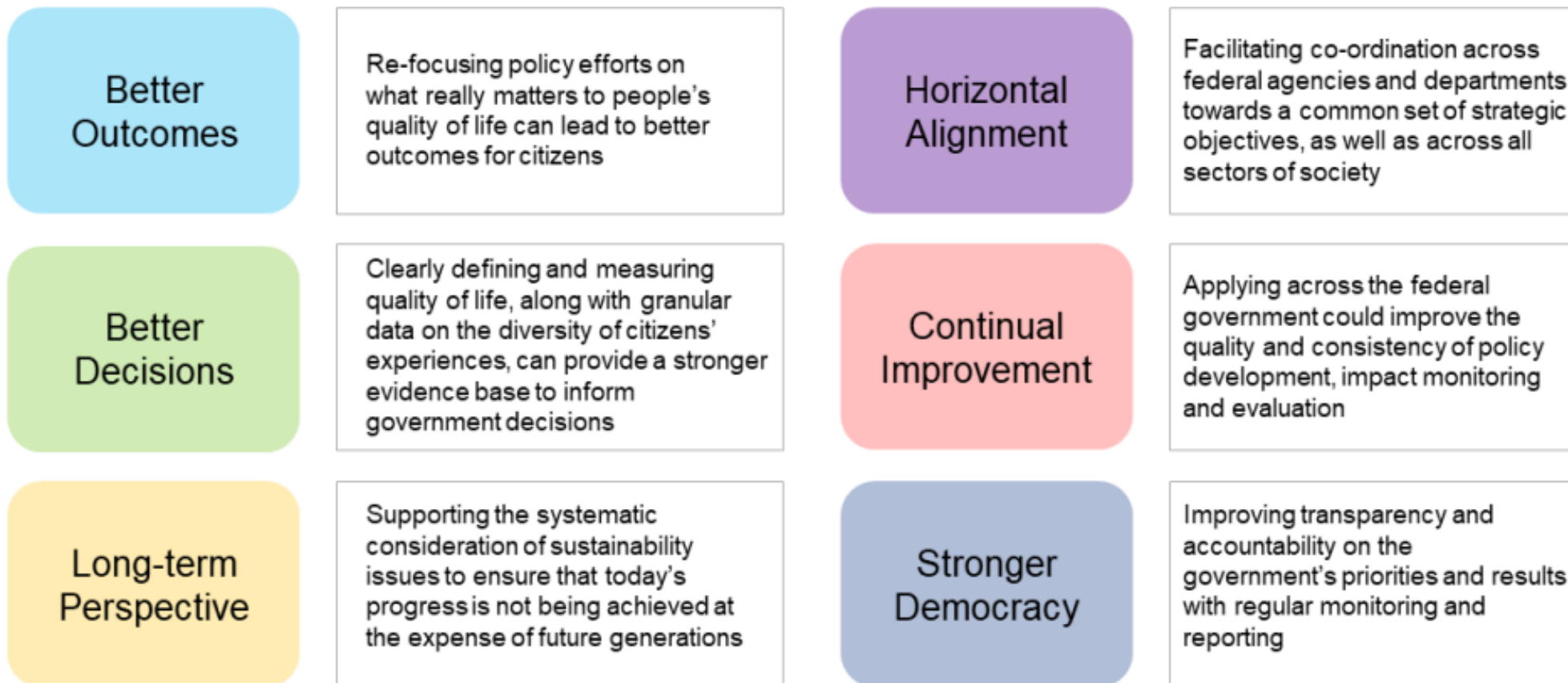

A Wellbeing Economy is an economy designed to serve people and the planet, not the other way around. Rather than treating economic growth as an end in and of itself and pursuing it at all costs, a Wellbeing Economy puts our human and planetary needs at the centre of its activities, ensuring that these needs are all equally met, by default.

[Kilde: Wellbeing Economy Alliance](#)

Hvilke potensielle fordeler kan integrering av et livskvalitetsfokus i politikkutvikling ha?

I følge Canadiske myndigheter kan det være disse:

[Measuring What Matters: Toward a Quality of Life Strategy for Canada - Canada.ca](https://www.canada.ca/en/govinfo/docstore/rep/rep000/13251.html)

Wellbeing Economy og «degrowth» – samme tenkning? Både ja og nei, i følge kommentar

Ecological Economics 192 (2022) 107261

Contents lists available at [ScienceDirect](#)

Ecological Economics

journal homepage: www.elsevier.com/locate/ecocon

ELSEVIER

Wellbeing economy: An effective paradigm to mainstream post-growth policies?

Lorenzo Fioramonti^a, Luca Coscieme^{b, *}, Robert Costanza^c, Ida Kubiszewski^c, Katherine Trebeck^d, Stewart Wallis^d, Debra Roberts^e, Lars F. Mortensen^f, Kate E. Pickett^g, Richard Wilkinson^h, Kristín Vala Ragnarsdóttirⁱ, Jacqueline McGlade^j, Hunter Lovins^k, Roberto De Vogli^l

[Wellbeing economy: An effective paradigm to mainstream post-growth policies? - ScienceDirect](#)

JA, enige om:

- Materiell produksjon og forbruk kan ikke vokse for evig på en begrenset planet
- Økonomisk aktivitet som er skadelig for mennesker og økosystemer må nedskaleres, mens sektorer som er sosialt produktive bør ekspanderes
- Livskvalitet kan øke selv om BNP reduseres

Wellbeing Economy og «degrowth» – samme tenkning? Både ja og nei, i følge kommentar

NEI, skiller seg fra hverandre:

- Degrowth resonnerer ikke i lav- og mellominntektsland – livskvalitet som visjon har ingen «begrensninger» og resonnerer verden over, vektlegger viktigheten av felles visjon og mål
- MEN! Trekker frem at forkjemperne for degrowth har fremhevet at det ikke handler om å redusere BNP, men om å redusere «gjennomstrømming» og ikke gjelder alle land i like stor grad
- Degrowth har ikke lyktes i å prege politikktutvikling, mens livskvalitet som visjon er i ferd med å etableres og institusjonaliseres i en rekke land
- Hvordan teknologi anses – ikke gitt oppmerksomhet eller ansett som en del av problemet (degrowth) eller som en nødvendig del av løsningen (WBE)

Ecological Economics 192 (2022) 107261

Contents lists available at [ScienceDirect](#)

Ecological Economics

journal homepage: www.elsevier.com/locate/ecolecon

ELSEVIER

Wellbeing economy: An effective paradigm to mainstream post-growth policies?

Lorenzo Fioramonti^a, Luca Coscieme^{b, *}, Robert Costanza^c, Ida Kubiszewski^c, Katherine Trebeck^d, Stewart Wallis^d, Debra Roberts^e, Lars F. Mortensen^f, Kate E. Pickett^g, Richard Wilkinson^h, Kristín Vala Ragnarsdóttirⁱ, Jacqueline McGlade^j, Hunter Lovins^k, Roberto De Vogli^l

[Wellbeing economy: An effective paradigm to mainstream post-growth policies? - ScienceDirect](#)

Hvordan konkret går andre land frem for å legge om til en Wellbeing Economy?

- Setter livskvalitet – og jevn fordeling av den – som høyeste samfunns mål. Utvikler et rikere indikatorsett som supplerer mål som BNP.
- Livskvalitet blir førende for politikkutvikling (mål og prioriteringer) og tiltak som iverksettes
- Virkemidler som benyttes er blant andre: livskvalitetsbudsjetter, lovgivning, (samfunnsøkonomiske) analyser, økt demokratisk deltakelse og mer transparente prosesser i det offentlige

Iceland puts well-being ahead of GDP in budget

© 3 December 2019

Iceland and other Nordic nations are widely admired for family-friendly policies

Iceland's prime minister has urged governments to adopt green and family-friendly priorities, instead of just focusing on economic growth figures.

Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015

The Well-being of Future Generations Act gives us the ambition, permission and legal obligation to improve our social, cultural, environmental and economic well-being.

Wellbeing Economy Governments – «WEGo»

[Wellbeing Economy Governments \(WEGO\) : Wellbeing Economy Alliance \(weall.org\)](#)

Skottland

Lenke til [TEDTalk](#)

New Zealand

[Se artikkel her](#)

Island

[Se innlegg her](#)

Wales

Les om deres [livskvalitetslov](#)

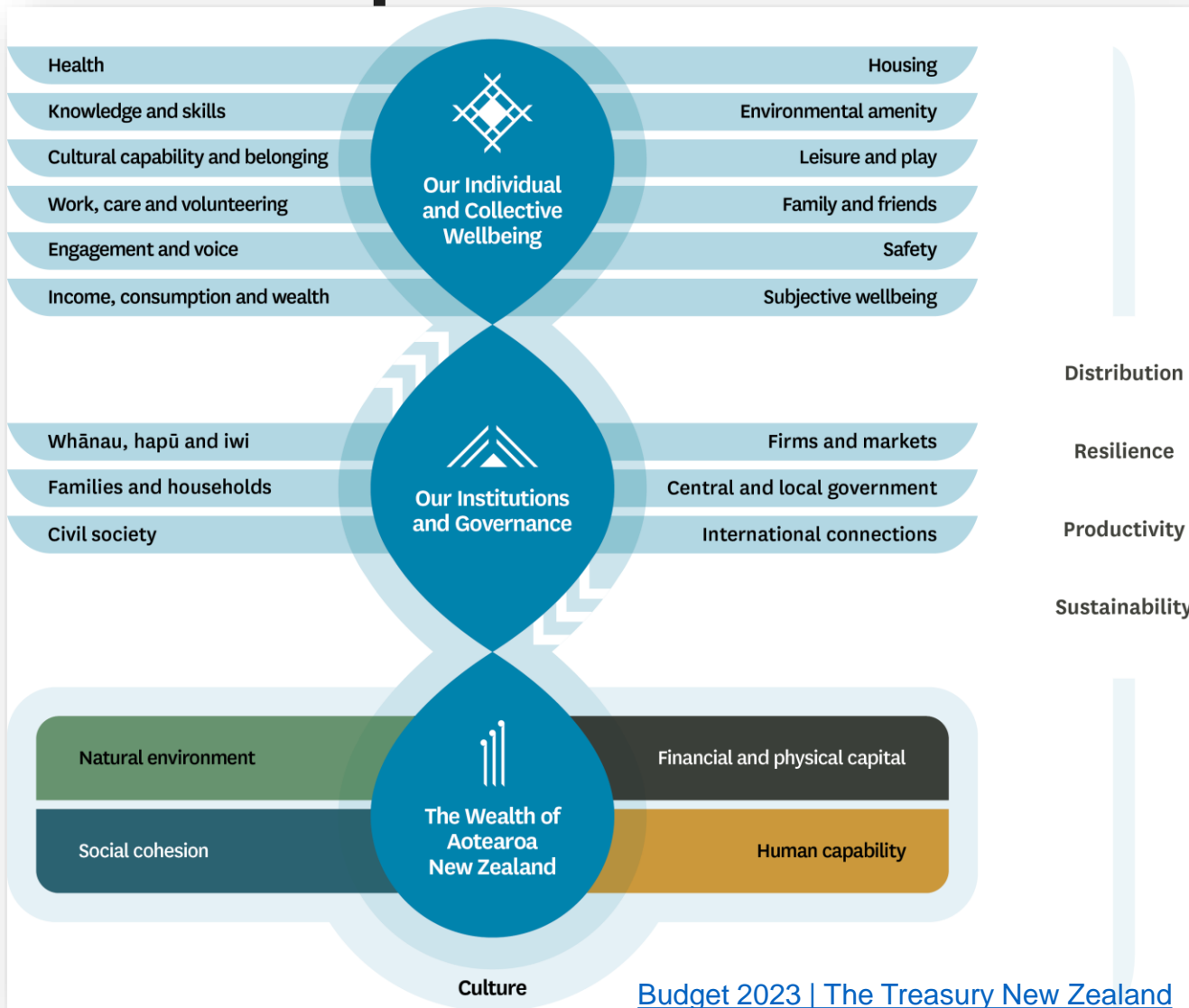

Finland

[Plan](#) for å innføre livskvalitetsøkonomi

Eksempel: New Zealands tilnærming til WBE

Distribution
Resilience
Productivity
Sustainability

EMBARGO: Contents not for communication in any form before 2:00pm on Thursday 18 May 2023

Eksempel: lovgivning i Wales

Seven Well-being Goals

To make sure we are all working towards the same purpose, the Act puts in place seven well-being goals. The Act makes it clear the listed public bodies must work to achieve all of the goals, not just one or two.

A Prosperous Wales

A Resilient Wales

A More Equal Wales

A Healthier Wales

A Wales of Cohesive Communities

A Wales of Vibrant Culture & Thriving Welsh Language

A Globally Responsible Wales

The Five Ways of Working

Long-term

The importance of balancing short-term needs with the needs to safeguard the ability to also meet long-term needs

Integration

Considering how the public body's well-being objectives may impact upon each of the well-being goals, on their objectives, or on the objectives of other public bodies

Involvement

The importance of involving people with an interest in achieving the well-being goals, and ensuring that those people reflect the diversity of the area which the body serves

Collaboration

Acting in collaboration with any other person (or different parts of the body itself) that could help the body to meet its well-being objectives

Prevention

How acting to prevent problems occurring or getting worse may help public bodies meet their objectives

[Wellbeing of Future Generations Act \(2015\)](#)

Eksempel: ombudsfunksjon i Wales

**Future Generations
Commissioner for
Wales**

[Wellbeing of Future Generations Act \(2015\)](#)

Eksempel: metoder for verdsetting av livskvalitet utforskes i flere land

Case study: New Zealand and the CBAX model

This section draws on expert insights and knowledge from:

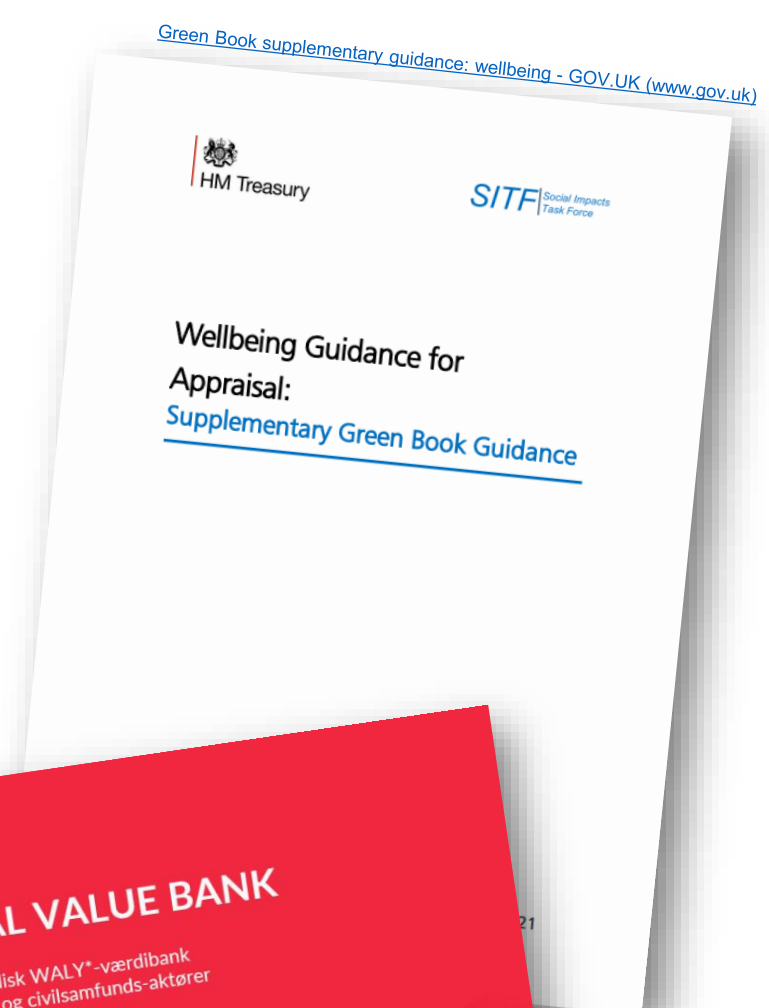
Kirsten Jensen, Principal Advisor, the Treasury of New Zealand (Te Tai Ōhanga)

Despite the fact that the New Zealand economy is relatively sound, experiencing robust growth, and maintaining low rates of unemployment, in May 2019 the Minister of Finance of New Zealand, Grant Robertson, and the Prime Minister of New Zealand, Jacinda Arden, introduced a new approach to the annual budget: The Wellbeing Budget.^[64]

The 2019 budget illustrated five priorities: aiding and investing in the transition to a sustainable and low emissions economy; supporting a productive nation in the digital age; improving Māori and Pacific incomes, skills, and opportunities; reducing child poverty; and supporting good mental health for all New Zealanders.^[65] These five priorities were established as the five key areas that, with development and investment, would allow for increased wellbeing among New Zealanders. Although the 2019 Wellbeing Budget did not take a strictly environment-centred approach, there is a clear understanding, as stated in the budget, that New Zealand's natural resource base is the foundation for its long-term wellbeing.^[66]

But how can it be determined whether the budget will have an effective impact on the population's wellbeing?

Kilde: [Towards a Nordic Wellbeing Economy](#), Nordisk Ministerråd (2021)

Bilde lånt av Michael Birkjær. Prosjektet skal drives av [Happiness Research Institute](#) i København.

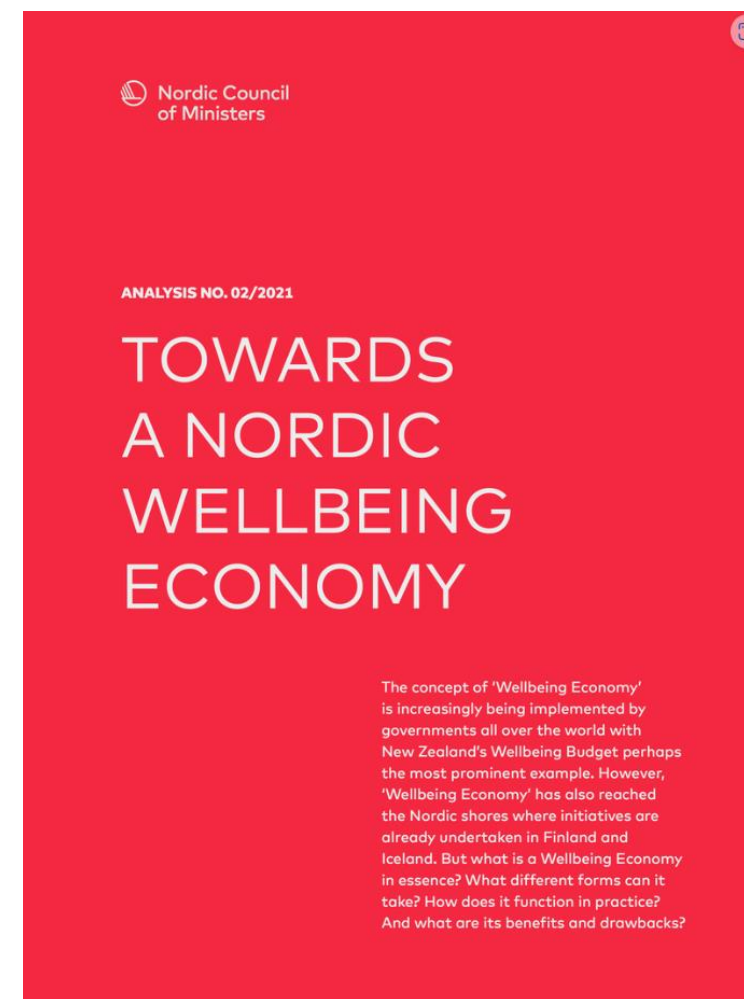
Bevegelse mot WBE i Norden

Country	Initiative(s)	Monitoring	Prioritising	Policymaking
Denmark	- Quality of Life Survey of 2015 - Statistics Denmark	X ^o		
Finland	- Economy of Wellbeing Steering Group and Wellbeing Committee - 2023 National Action Plan - Member of Wellbeing Economy Government's Alliance	X*	X*	
Iceland	- Quality of Life Survey 2018 - 39 Wellbeing Indicators framework - 2021–2025 Fiscal Strategy Wellbeing Priorities - Member of Wellbeing Economy Government's Alliance	X	X	(X)
Norway	- Quality of Life in Norway Report of 2020 – Statistics Norway	X	(X)	
Sweden	- New Measures of Wellbeing introduced in 2017 – Ministry of Finance and Statistics Sweden	X	X	

*Inactive – Marking an inactive phase of the respective initiative(s) for monitoring, prioritising, and/or policymaking – the initiative has not been formally applied.

^oTerminated – Marking the official termination of the initiative(s).

Livskvalitetsarbeid i Norge

Fra kunnskap til handling med nasjonal livskvalitetsstrategi

Utvikling av livskvalitetsfeltet i Norge

Politikk

Integrere psykisk helse i folkehelsearbeidet
Livskvalitet som mål på samfunnsutviklingen

2015

2016

2017

2018

2019

2020

2021

2022

2023

Fag

Sikre gode data om befolkningens livskvalitet:
utvikling av måleverktøy (spørreskjema) og metoder for måling av livskvalitet
Samarbeid Helsedir, FHI, SSB, NOVA, samt miljøer ved UiO, UiT, UiB, NTNU

Laget et eget målesystem i Norge basert på denne forståelsen

Livskvalitet

NB! Selv-
rapportering

Subjektiv livskvalitet

Objektiv livskvalitet

Kognitiv

Tilfredshet med livet og viktige livsområder (bl.a. tilfredshet med psykisk og fysisk helse)

Affektiv

Tilstedeværelse av positive og negative følelser

Eudaimonisk

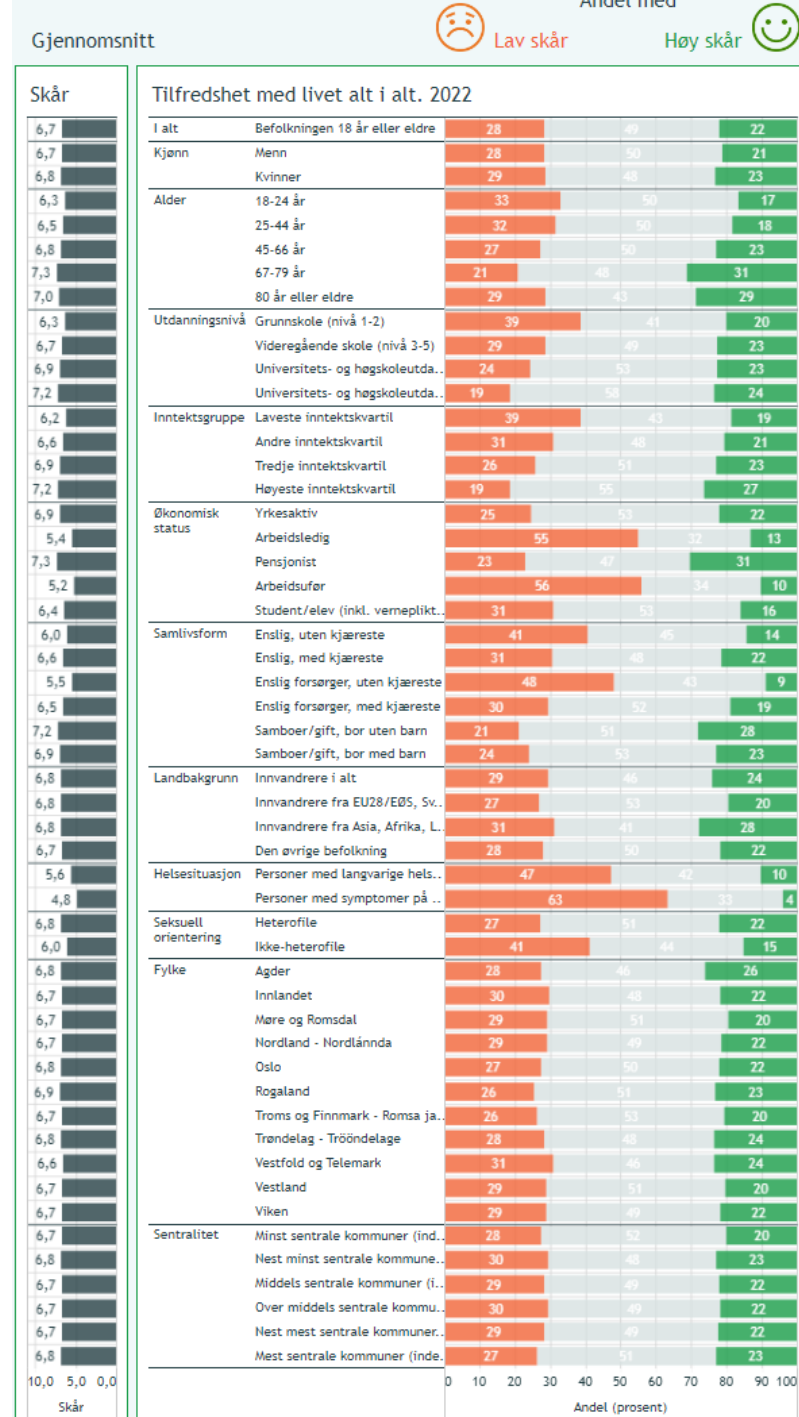
Fungering og behovstilfredsstillelse (f.eks. mening, engasjement, tilhørighet)

Sentrale sider ved livssituasjonen og ytre betingelser (for eksempel fysisk og psykisk helse, økonomi, arbeid og utdanning, fritid, nærmiljø)

Jf. Nasjonale anbefalinger for måling av livskvalitet ([Helsedirektoratet og FHI, 2018](#))
Modell inspirert av Vestfold og Telemark FK, mai 2022

Resultater: livskvaliteten i Norge er sosialt skjevfordelt

- 3 nasjonale undersøkelser gjennomført av SSB
- Skårer signifikant lavere enn befolkningen på **alle** indikatorer på subjektiv livskvalitet:
 - Personer med lavinntekt
 - Arbeidsledige
 - Personer med nedsatt funksjonsevne
 - Personer med psykiske helseplager
 - Personer med ikke-heteroseksuell orientering

Utvikling av nasjonal livskvalitetsstrategi

Politikk

Meld. St.
2014-2015

Folkehelsemelding
Mestring og mulighet

Integrere psykisk helse i folkehelsearbeidet
Livskvalitet som mål på samfunnsutviklingen

2015

2016

2017

2018

2019

2020

2021

2022

2023

livskvalitetsstrategi

Fag

Sikre gode data om befolkningens livskvalitet:
utvikling av måleverktøy (spørreskjema) og metoder for måling av livskvalitet
Samarbeid Helsedir, FHI, SSB, NOVA, samt miljøer ved UiO, UiT, UiB, NTNU

Fra kunnskap til handling: nasjonal livskvalitetsstrategi er under utvikling

*Folkehelsemeldinga — Nasjonal strategi for
utjamning av sosiale helseforskjellar*

[Meld. St. 15 \(2022–2023\) - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

5.7 Livskvalitet

Regjeringa vil

- legge fram ein nasjonal livskvalitetsstrategi i 2024, med mål om å jamne ut sosiale forskjellar i livskvalitet, og som kan gi eit betre heilskaplig mål på samfunnsutviklinga som speglar befolkninga si oppleving av kva som er viktig for eit godt liv.
- at livskvalitet vil inngå i ny temaveileder til utgreiingsinstruksen om helse- og livskvalitet
- utarbeide eit system for regelmessige nasjonale og regionale målingar av livskvalitet
- utvikle eit indikatorsett for livskvalitet som grunnlag for politikkutforming
- inkludere livskvalitet i folkehelseloven når lova blir revidert

«Marmot-review» om sosial ulikhet i helse og livskvalitet i Norge

- Anbefaler Norge å utvikle en «Wellbeing Economy»-tilnærming i det videre arbeidet med å redusere sosial ulikhet i helse og livskvalitet
- Helsedir fått i oppdrag å vurdere rapportens anbefalinger

[Rapid review of inequalities in health and wellbeing in Norway since 2014 - IHE \(instituteoftheequity.org\)](#)

Norsk oversettelse av sammendraget finnes på [Helsedirs sider](#)

Frivillig eller ideell organisasjon? Gi innspill til strategien!

- Innspillsmøte i Oslo sentrum **torsdag 9. november kl. 12-15**

- Vil din frivillige eller ideelle organisasjon delta på møtet? Ta kontakt med meg!

Heidi.Marie.Nilsen@helsedir.no

- Les mer her:

[Innspillsmøte om nasjonal livskvalitetsstrategi med frivillige og ideelle organisasjoner - Helsedirektoratet](#)

Innspillsmøte om nasjonal livskvalitetsstrategi med frivillige og ideelle organisasjoner

Samarbeid. Foto: Mostphotos

Helsedirektoratet inviterer herved frivillige og ideelle organisasjoner til et innspillsmøte om nasjonal livskvalitetsstrategi, på vegne av Helse- og omsorgsdepartementet. Det er ønskelig med bred deltakelse fra organisasjoner innenfor ulike samfunnssektorer (eksempelvis kultur, idrett, oppvekst, økonomi, miljø og klima, helse osv.).

📅 9. november 2023 ⌚ 12:00–15:00 📍 Thon Conference, Universitetsgata 26 i Oslo sentrum

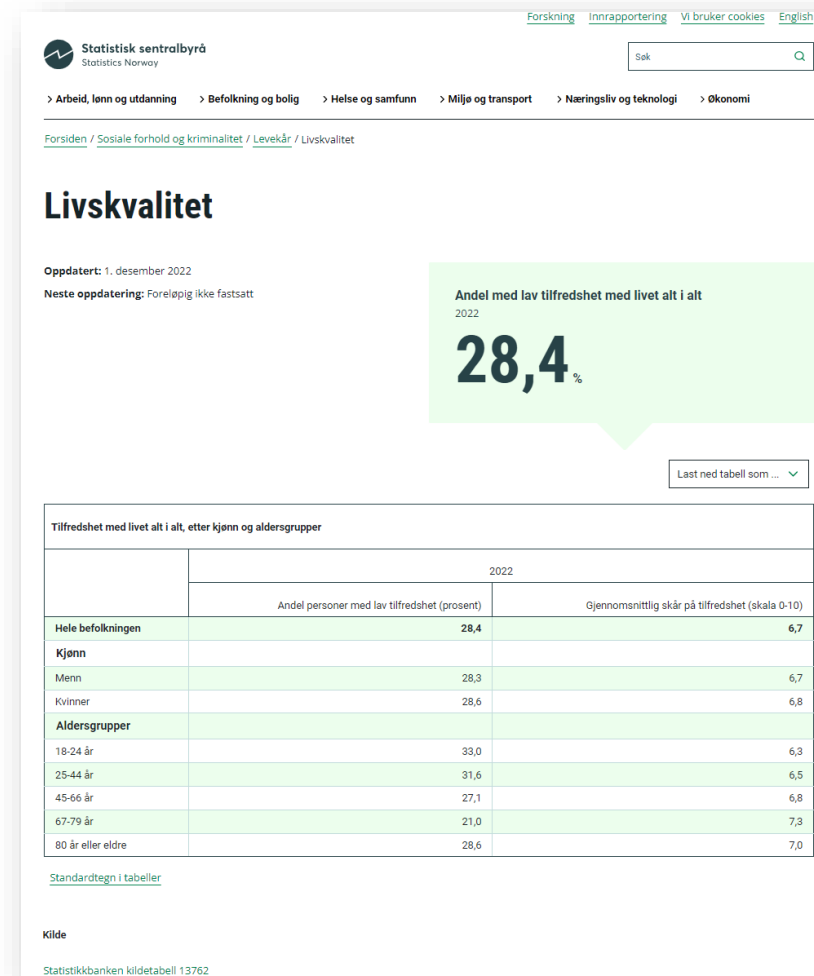
📌 Påmeldingsfrist 27. oktober 2023

Konferanse

Bruke livskvalitetsdata i deres forskning/prosjekter?

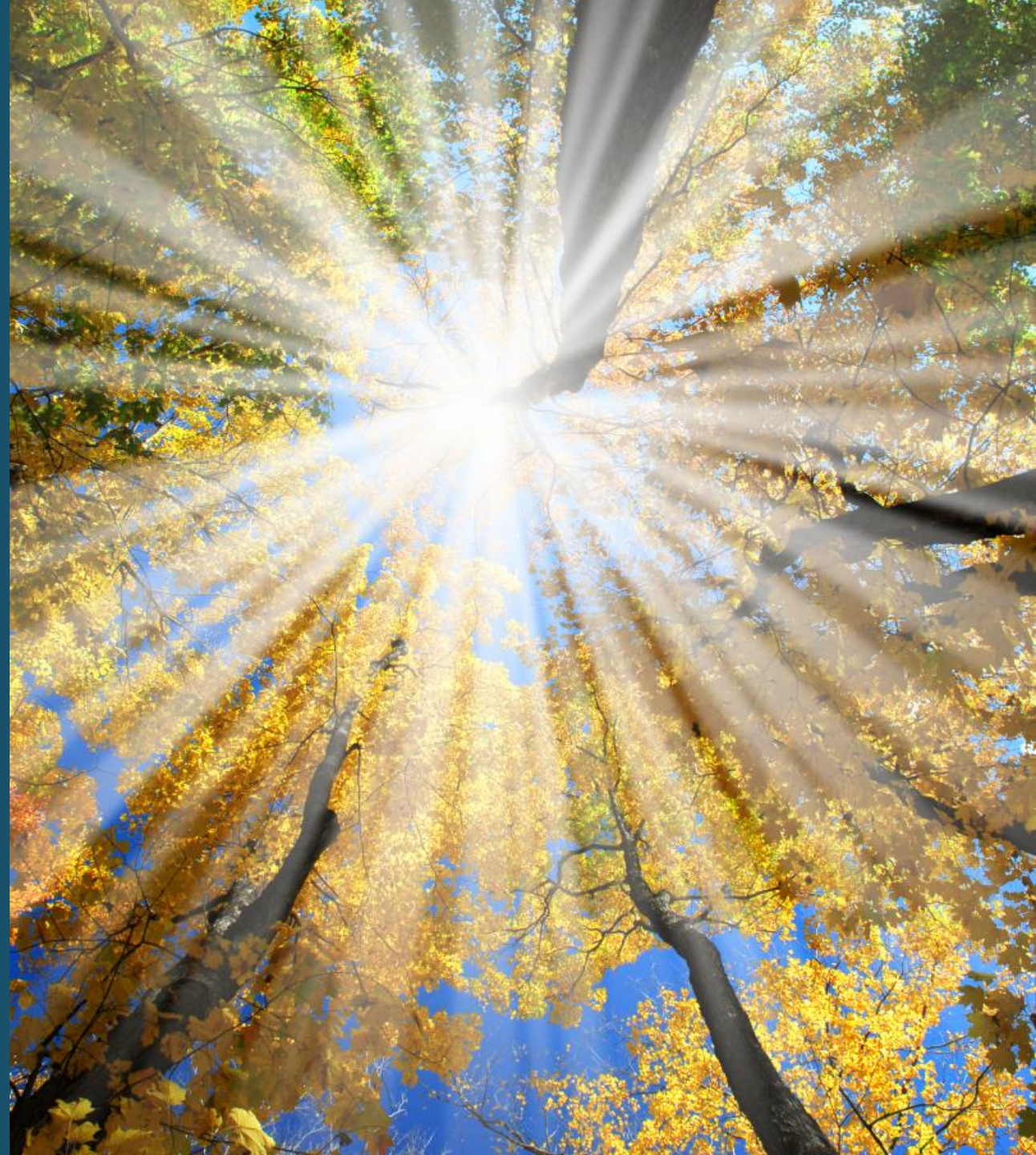
- Bruk [SSBs statistikkbank](#) (NB: tall for 2023 kommer i midten av november)
- Søk om tilgang til dataene gjennom [Sikt](#) (store datasett – utvalg på 40.000 personer)

Takk for meg!

Interessert i livskvalitet? Ta gjerne kontakt med meg:

Heidi.Marie.Nilsen@helsedir.no

God helse
Gode liv

helsedirektoratet.no